

TEDNIK PEN

TEDENSKO DOGODJE

4. februar 2022

št. 5/2022

UVODNIK

DOGODKI

RAZPRAVA

ISKRICA

PISMO

100 LET

MEDNARODNI PEN

NEUKLONLJIVOST IN NEZLOMLJIVOST POEZIJE

Pred slovenskim kulturnim praznikom, ki je vsako leto poklon našemu največjemu pesniku, je v PEN-ov nabiralnik prišlo pismo ruandskemu predsedniku Paulu Kagameju, naj se zavzame za pesnika Innocenta Bahatija, ki je 7. februarja 2021 izginil neznano kam in za katerega predvidevajo, da je v zaporu. Pismo (prevod Maje Ferjančič v nadaljevanju) med drugim navaja izjavo ruandskega državnega sekretarja za kulturo Edouarda Bamporikija:

"... tisti, ki nima česa izgubiti, lahko prestopi meje, in tisti, ki nima nobene zavore, bo skrenil s prave poti. Ko poezija izgubi svojo pot, lahko zavede javnost. Zato vas prosim, da pozabite na težave, ki jih ruandska pesniška skupnost pozna v zadnjem času, temveč da se raje potrudimo, da svetujemo in nagovarjamo tiste med njimi, ki zaidejo s prave poti ..."

Innocent Bahati je oster kritik negativnih pojavov v ruandski družbi in gornje besede državnega uradnika so lahko povezane z njegovim izginotjem. Zato vse slovenske književnike in književnice, ki želite podpisati pismo, prosim, da to sporočite na PEN-ov elektronski naslov do nedelje zvečer, da jih pošljemo in izrazimo solidarnost s pesnikom.

Seveda se ob gornjem primeru pojavi vprašanje, ali obstajata v poeziji in umetnosti prava in neprava pot, ali naj se ustvarjanje uklanja normam okolja. V 19. stoletju je bilo neprimerno že dejstvo, da je pesem napisala ženska, zato so mnoge pesnice objavljale pod moškimi psevdonimi. Oscarja Wilda, Paula Verlaina in Arhurja Rimbauda so preganjali, ker so ljubili moške. V prejšnjem režimu so bili tarče pogubnih kritik ali izključevanja iz kanona in javnega življenja, naj bo zaradi kritike režima ali drugačnega sloga pisanja, izraza, ki ni bil »pravi«, France Balantič, Vladimir Kavčič, Angela Vode, Vitomil Zupan, Edvard Kocbek, Tomaž Šalamun in mnogi drugi. Seznam književnikov in književnic, ki ne glede na deželo, iz katere prihajajo, »skrenejo s prave poti,« je vsako leto daljši.

Vendar je poezija kot vrhunec književnosti neuklonljiva in nezlomljiva. Z urednico vas vabiva, da nam nekaj o svobodi poezije in doživetjih, s katerimi plemeniti naša življenja napišete tudi člani in članice. Kot prvo besedilo o poeziji objavljamo dele eseja Mete Kušar z naslovom Literarni modernizem med arhetipom in kompleksom iz knjige "Kaj je poetično ali ura ilegale", za katero je prejela Rožančevo nagrado. Z Majo želiva, da bi Tednik PEN postal tudi vaš prostor razprave in dialoga.

Ob stoletnici PEN-a je kitajski umetnik Ai Weiwei v svojem digitalnem filmskem poklonu uporabil besede mjanmarske književnice in predsednice mednarodnega odbora Pisatelji v zaporu Ma Thide: «Besede ne bodo umrle, pisatelj pa bo.» Priporočam ogled na [povezavi](#).

Lep kulturni praznik vam želim in veliko svojih poti v književnosti,

Predsednica SC PEN, Tanja Tuma

54. Mednarodno srečanje pisateljev na Bledu

V prijavnem obrazcu za 54. Mednarodno srečanje pisateljev na Bledu, ki se bo odvijalo med 11. in 13. majem 2022, se je prikradla tiskarska napaka. Piše namreč, da se bo srečanje odvijalo junija. Za napako se vam opravičujemo in ponovno poudarjamo, da bo srečanje potekalo med 11. in 13. majem, kot piše v samem povabilu.

POKLON FRANCETU BEVKU

Goriški literarni klub GOvoRICA se bo ob kulturnem prazniku, 8. februarja ob 11. uri, že tradicionalno poklonil FRANCETU BEVKU na njegovem grobu v Solkanu.

Pisatelja se bomo člani Goriškega literarnega kluba GOvoRICA spomnili s cvetjem in z branjem odlomkov iz njegovih del, mag. Marija Mercina pa s prispevkom France Bevk in Andrej Budal.

CANKARJEV DOM NA PREŠERNOV DAN

8. februar 2022

Ob Slovenskem kulturnem prazniku vas vabimo k brezplačnemu obisku prireditev različnih zvrsti. Društvo slovenskih pisateljev v Stekleni dvorani Lili Novy pripravlja tradicionalni Literarni večer z branjem na novo pridruženih ter dosedanjih članov in članic; na voljo so brezplačne vstopnice.

[VEČ](#)

META KUŠAR: ZMAJ

Center za poezijo Tomaža Šalamuna
10. februarja ob 19h

Vljudno vabljeni na predstavitev pesniške zbirke "Zmaj" (Litera, 2021) Mete Kušar. Zbirko bosta, skupaj z avtorico, premišljevala filozof Dean Komel in urednica Gabriela Babnik.

[VEČ](#)

RAZKLANOST NEKEGA NARODA

Čajanka ob slovenskem kulturnem prazniku

V četrtek, 10. februarja 2022, ob 17. uri bodo v kavarni Loggia na Titovem trgu v Kopru, v družbi moderatorke Irene Urbič, svoja dela in razmišljanja predstavili:

Jasna Čebren
Patrizia Finžgar Jurinčič
Marko Kravos
Gašper Malej
Vesna Mikolič
Marko Pavliha
Tanja Petrović
Alenka Rižnar
Jadranka Šturm Kocjan

Študijska knjižnica Srečko Vilhar Koper, KUD Faral, Društvo slovenskih pisateljev, revija Fontana, Loggia Koper, Klub brigadirjev Istre, Libris d. o. o. Koper, Slovenistično društvo Koper, Tiger Koper.

[VEČ](#)

RAZSTAVA MELITE VOVK

Razstavna dvorana NUK
8. februar 2022 – 9. maj 2022

Vabljeni na razstavo v Narodni in univerzitetni knjižnici: »Vsak portret neponovljiv, enkratni svet« risbe Melite Vovk

[VEČ](#)

"Kot predsednica slovenskega PEN-a mečem rokavico vsem političnim strankam, naj se izrečejo glede Juliana Assangea, saj se s tem izrečemo za svobodo govora in pokažemo, da demokracija potrebuje kritiko, če želi obstati."

– Tanja Tuma, predsednica slovenskega PEN-a

[VAL 202](#)

META KUŠAR: Literarni modernizem med arhetipom in kompleksom

(Kaj je poetično ali ura ilegale, Mladinska knjiga. 2011)

Četrtek, 20. marca '69

Vuk Boris pojedel možgane in kurec in jajca. Kurec je olupil, jajca je vzel iz mošnje, lobanjo je presekal s sekirico in zasajeno sekirico vzvodno obrnil, da se je teme razčesnilo in je lobanja iztresla vsebino. Kurec razrezal na kolesca, katera je ponataknil na žico med slanino, jajca spekel v ponvi z dosti maščobe. Možgane pojedel z jajci. Marko Švabić nič. Marko Š. si zapomnil, da je bil to Tone V., ki je bil odpeljal na Kurešček nad Ljubljano 3512 mladih dečkov iz TŠŠ in jih tam onegavil s tistim, kar je naknadno snedel Vuk Boris ...

Marko Švabić

(Objavljeno v Katalogu II.)

Nekateri umetniki so do konca privili svoje predpsihotične izbruhe. Služili so vulkanu, ki je metal kamenje in lavo demokratizaciji v prid, čeprav bi bilo s stališča mentalnega zdravja marsikaj treba postaviti iz vidnega polja javnosti. Izraz arhetip je C. G. Jung uvedel leta 1919, čeprav so ga na podoben način uporabljali že alkimisti. Arhetip razlaga kot organ duše, kot formalni aspekt instinkta. Arhetipi se pojavljajo v mitih, pravljičah, v pesmih in slikah, filmih, v sanjah in vizijah. Pomembni so za celotno psihično življenje posameznika, hkrati pa ego, zavesti, priskrbijo dovolj energije iz podzavesti.

Med letoma 1904 in 1906 je Jung uvedel tudi pojem kompleks, kot »čustveno naglašeno skupino predstav v nezavednem«. Kompleks ima precejšnjo samostojnost delovanja, živi ločeno od zavestnega življenja, vanj se vpleta, ko bi mi najmanj radi, in je velik porabnik energije. Ker jo troši na račun ega, je pomembno razmisliti, kako je potekal individuacijski razvoj slovenskih modernističnih pesnic in pesnikov pa tudi pisateljev in pisateljic, saj je individualizacija vendarle temelj kvalitetne umetnine. Psihozo je Jung definiriral kot izbruh arhetipičnega nezavednega v zavest, torej tudi kolektivne sence, ki bi ji lahko rekli zlo. Zanimivo bi bilo ugotoviti, kdo je, kljub nadvse frustrirajočemu političnemu režimu, uresničeval resnično umetniško svobodo?

Povedano nekoliko drugače: koliko je v literarnem modernizmu arhetipičnega materiala in koliko nevrotične narcisoidnosti, ki se je izražala tako z gestami objestnosti kot z držo ubogljivosti, kar pa sta samo dve plati starševskega kompleksa, in koliko je v slovenskem modernizmu psihotičnih naplavin?

Zakaj smo sredino sedemdesetih let poimenovali »svinčena leta«, torej težka in nepremakljiva, kljub temu da se je v takratni državi SFRJ vsako leto zgodilo kaj razburjivega. Leta 1975 so države v Helsinkih podpisale resolucijo o človekovih pravicah. Zahodnoevropski demokratični krogi so vendarle, čeprav zelo pozno, začeli spremljati dogajanja z disidenti.

Arhetip poguma in strahu, ker je arhetip vedno bipolaren – na primer bolnik/zdravnik, večni mladenič/starec, in tako naprej – je leta 1951 Edvard Kocbek literariziral z zbirko novel Strah in pogum, misleč, da je že prišel čas za svobodno, umetniško ustvarjanje. Vseeno kolikšno umetniško vrednost imajo novele, pomembno je, da je želel v njih združevati nasprotja, posredno pa Slovence, ki smo že predolgo postajali plen ene ali druge strani. Ker je bil kaznovan, so mnogi opustili pogum in se predali strahu, nekateri umetniki pa so vendarle še naprej zasledovali prometejski arhetip in upali, da se njim kaj podobnega ne bo zgodilo.

Leta 1970 je Založba Obzorja Maribor v zbirki Znamenja v uredništvu Dušana Pirjevca izdala Katalog II, ki so ga uredili Rudi Šeligo, Iztok Geister, Tomaž Brejc, Tomaž Šalamun in Rastko Močnik. V njem je veliko iritantnih vsebin, ki ostajajo precédens, vendar še čakajo, da bi jih obravnavali tudi s stališča psihične in umetniške kondicije avtorjev. Le kdo bi hotel pisati o tem?

Nobene velike razlike ni bilo v odnosu do slovenske nacionalnosti, med tisto, ki jo je gojila internacionalna partija, in ono, ki so jo zagovarjali internacionalni modernisti. Tudi Taras Kermauner in Dimitrij Rupel sta v Problemih dr. Vinka Cudermana, člana uredništva revije, označila za nacionalista.

Če si želel tiskati knjige in kaj pomeniti, si moral biti uglašen z zaukazanim modernizmom. To potrjuje zapis v umetniškem dnevniku Marka Švabiča, ki je objavljen v Katalogu II:

»Palach – v kazini: Ali kaj naj bi bil naredil! Tu sta le dve možnosti: da trobiš v isti rog, ali te pa izobčijo ko garjavo ovco.«

Ali je modernizem samo etiketa za nekaj, za kar ne vemo, kaj je? Najpomembneje bi se mi zdelo, da bi ugotovila, koliko individualnega presežka prinaša literature slovenskega modernizma, koliko arhetipičnosti in koliko servilnosti do kritikov oziroma koliko dobrikanja zahodnim vzorom in občinstvu. Je bila modernizmu zaukazana površina? Je bil psihotični izbruh skrajna nenadzorovana nezavedna manifestacija? Ne drži vedno, da »globina molči«, kakor je trdil madžarski lirik József Attila, ki je želel priti do globine s pomočjo psihiatrov, čeprav ga frejdovci niso znali usmeriti v notranjo naravnost in mu omogočiti, da bi prepoznal odvisnost od višjih dominant. Globina je nazadnje tako zakričala nanj, da je njegovo življenje zaledenelo.

Tišina je več kot molk. Nespametno bi bilo, da bi uporabili vse svetovne literarne teorije zato, da bi pesnike, ki zasipajo naslovnike z norčavostjo, naredili za Odiseje, Prometeje in jezikovne vrače, če so predvsem norčavi triksterji. Z infantilno herojsko držo so bili »okuženi« mnogi modernistični projekti v svinčenih letih. Kriza identitete je bila po drugi svetovni vojni sindrom tudi na Zahodu. Kateri arhetip so upesnjevali privilegirani potomci slovenskih revolucionarjev in njihovi umetniški prijatelji, ki jih je »izdelovala« ljubljanska filozofska fakulteta, nisem mogla ugotoviti, ker so v pretežni meri podlegli lastni ranjenosti in lastnim kompleksom. Tolikokrat citirana svoboda jezika bi morala biti individuiran govor človeka – literata, filozofa ali arhitekta ali katerega koli človeka, ki je postal individuum. Individuiran govor je zagotovilo, da si človek svoje vrednosti ne bo dvigoval s formalizmi, oportunistom in hlapčevanjem. Niti z etiketo modernizma ne. Vsi, ki so upali na modernizem, bi morali prej ali slej kompenzirati svoj manjvrednostni kompleks, pa tudi starševske komplekse, in spoznati, da je najpomembnejši prav odnos do lastne »naseljene notranjosti«, kajti od tam prihajajo zaloge umetniške produkcije.

Pri skromnem poznavanju samega sebe je težko razbrati, katere »racionalne« odločitve niso bile dosti več kot sužnji strasti, strahov in predsodkov. Besedna umetnost je še posebno v tesni korelaciji z nezavednim, saj je prav analitična psihologija ugotovila, da verbalni stimulansi vodijo naravnost k vsebinam individualnega nezavednega. Če bi se strogo držali osvobojenosti jezika, ki jo opevajo literarni teoretiki, bi hitro ugotovili, da so bili mnogi le model »fantka, ki ni poznal strahu«, zato ga je morala kraljična, kreacija in prokreacija, ozdraviti z vedrom mrzle vode, polnim rib in žab. Partija ni dovoljevala takšne kraljične, še manj pa je dovoljevala res kreativnega in individualnega pesnika. Komunizem ostaja kompleks generacij, še po dvajsetih letih samostojnosti, kako ne bi bil leta 1970. Ne samo za evidentne poražence antikomuniste, ampak tudi za one, ki jih je komunistični sistem zaradi individualnih odločitev sredi komunističnega odra naredil za »poražence«. Torej tudi za somišljenike režima, ki niso pristajali na sektaštvo. Še mnogo večji ostaja kompleks za one, ki so bili predvojni komunisti »idealisti«. Dokler ne bomo tega kompleksa zaživel na ustvarjalen način, bomo na težke družbene travme prilepljali še zgodovino intimnih travm, ki producirajo svoje komplekse in fragmentirajo človeško duševnost. Depresije je vse več, jasne zavesti o naciji in narodu pa vsak dan manj. Več je travm, več je črepinj, to pa pomeni, da bomo potrebovali veliko močnih emocij, ki bodo fragmente držale skupaj. Osebnih poškodb ne povzročajo samo zunanji povzročitelji, ampak si jih človek v veliki meri z moralnimi prekrški zadaja še sam. Moralnih prekrškov smo v dvajsetih letih samostojnosti naredili toliko, kakor da bi imeli komunizem in ne demokracijo. Komunizem je ljudi odkrito silil v moralne prekrške. Ker nimamo demokracije in svobode, nimamo dejavnega evropskega poštenja, ki ni ne vem kakšno, vendar je. Poštenje je dejavno načelo psihičnega zdravlja, nikakor ne preživeto nazadnjaštvo, kakor zdaj mislijo nekateri ultraliberalistični umi. Notranji svet literarnega ustvarjalca v vsaki dobi naleti na značilne in svojevrstne razmere. Nikoli niso lahke, če je do njih le sposoben zavzeti stališče.

FRANCE PREŠEREN

ELEGIJA SVOJIM ROJAKAM

Zemlja kranjska, draga mati!
kdaj bo utihnil najin jok?
Al' kdéj bova vídla vstati,
bratov jaz, ti čast otrók?

Glej, kak' ljubi sreča tebe,
ti drží odprt svoj rog,
Kranjc! ozri se okrog sebe,
njé darí štej krog in krog!

Skrite štej gorá zaklade,
zméri pólje tí ravnín,
paš bogatih zelenjade,
štej domove ti dolin;

in po cestah štej vozóve,
in po trgih štej druhal,
štej, ki nosi jih čolnóve
Save in Ljubljance val;

naše čvrste štej junake,
milih deklic cvet poglej,
uma bistrega rojake
z mano štej ino povej:

kaj de čast očetov glása
nima v pesmah starih dnóv,
kaj de v zgodbah zdanj'ga časa
brati slave ni sinóv?

V sedem gričih je prebival
volk, in jastreb tankovíd,
ko je že Navpórt umival
več sto lét Emone zid.

Kaj de tuj'c ne vé od mesta,
ko de tu meglè je dom,
ko de skozi pelje cesta
tje, kjer val morjá se lom'?

Kaj de vedno še zakriva
zêmljo našo temna noč,
kaj de slave ljubezniva
zarja Kranjcam ne napóč'?

Itaka ni b'la bogata
žita, vina, kónj, ljudi,
tesna, majhena, gorata,
vènder davno že sloví,

ker jo ljubil je do smrti,
vsak ji sin ostal je zvest,
mimo Itake vse črti,
kar Odísej vidi mést.

Krajnc, ti le dobička išeš,
bratov svojih ni ti mar,
kar ti bereš, kar ti pišeš,
more dati gótov d'nar!

Kar ni tuje, zaničuješ,
starih šeg se zgublja sled,
pevcov svojih ne spoštuješ,
za dežele čast si led! —

Tiho pesem! — bolečine
ne razglašaj naših ran,
če nečast te naša gine,
dómu, Kranjc moj, zvest postan'! —

MARKO KRAVOS

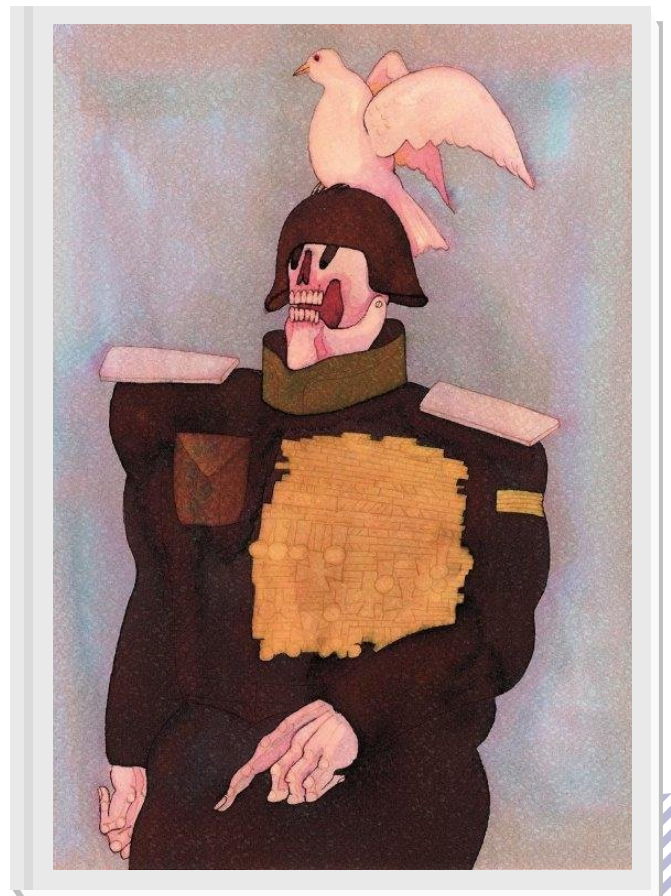
KRIEG MACHT FREI

Prevod v italijanščino Patrizia Raveggi
iz zbirke Matični vosek / Cera matria
ki izide spomladi pri založbi MultiMedia v
Salernu

Za prvo svetovno nastopi še druga,
velike vojne živijo na véliki nogi!

Glodavcev ne zmoti pogodba za mir
z zlato vezavo, s pečatom iz rdečega voska.

Tretja pride, ko bo svet v varni kletki epidemije!
Na pregretem planetu podgane lepo preživijo.
V TRETJE

Ugo Pierrri: Ogabni zadah vojne

ODPRTO PISMO PREDSEDNIKU PAULU KAGAMEJU O IZGINOTJU INNOCENTA BAHATIJA

Spodaj podpisani pisatelji, pesniki in umetniki iz Afrike in vsega sveta želimo skupaj izraziti globoko zaskrbljenost zaradi življenja in bivanja ruandskega pesnika Innocenta Bahatija, ki je pogrešan od 7. februarja 2021. Bahati je znan pesnik, ki je pred izginotjem objavljajl poezijo na YouTubeu in Facebooku ter redno nastopal na pesniških dogodkih v Ruandi. V času izginotja je bil učitelj na akademiji Green Hills v Kigaliju.

Pišemo v podporo prejšnjim pozivom organizacije PEN International, svetovnega združenja pisateljev in drugih organizacij za svobodo izražanja, da vas pozovemo k posredovanju v Bahatijevem primeru in v imenu njegove pravice do življenja, svobode in dobrobiti.

Bahatija so nazadnje videli v hotelu v okrožju Nyanza v južni provinci Ruande, kamor naj bi odšel na sestanek z nekom, s katerim je bil prej govoril po telefonu. Ko se Bahati ni vrnil v Kigali, kot je bilo pričakovano, so ga osebe, ki so mu bile blizu, neuspešno poskušale priklicati na njegove mobilne telefone. Bahatijevi telefoni so se zdeli izklopljeni in od takrat so tudi ostali izklopljeni.

Po navedbah medijev je bila 9. februarja 2021 Ruandskemu preiskovalnemu uradu (RIB) poslana prijava o Bahatijevem izginotju. Kmalu zatem je tiskovni predstavnik RIB javno izjavil, da Bahati ni v priporu urada. Povedal je še, da preiskava poteka in da RIB v tem času ne bo razkril nobenih informacij.

Na to zadevo vas opozarjamo s prošnjo za nujno ukrepanje, saj je Bahati po enem letu še vedno pogrešan in njegov položaj ni znan. Z zaskrbljenostjo ugotavljamo, da ruandski organi še vedno niso razkrili nobenega napredka ali izida preiskav v zvezi z njegovim primerom.

Kot pisatelji, pesniki in umetniki upravičeno domnevamo, da je izginotje Innocenta Bahatija povezano z njegovo poezijo in kritičnim izražanjem o vprašanih, ki zadevajo ruandsko družbo. Seznanjeni smo s poročili, da je izginil tudi leta 2017, potem ko je na Facebooku objavil kritičen komentar, po nekaj dneh pa se je ponovno pojavil v policijskem priporu. Čeprav ni bil obtožen nobenega kaznivega dejanja, je bil tri mesece zaprt brez sojenja in izpuščen šele po odredbi sodišča.

Nadalje smo v medijih zasledili poročila, ki se pripisujejo govoru ruandskega državnega sekretarja, pristojnega za kulturo, Edouarda Bamporikija z dne 21. marca 2021 o uporabi poezije, in sicer "... tisti, ki nima česa izgubiti, lahko prestopi meje, in tisti, ki nima nobene zavore, bo skrenil s prave poti. Ko poezija izgubi svojo pot, lahko zavede javnost. Zato vas prosim, da pozabite na težave, ki jih ruandska pesniška skupnost pozna v zadnjem času, temveč da se raje potrudimo, da svetujemo in nagovarjamo tiste med njimi, ki zaidejo s prave poti ..."

Te srhljive pripombe uradnika vaše administracije, ki so prišle kmalu po Bahatijevem izginotju leta 2021, so komajda naključne. Kažejo na vzorec nestrpnosti politike do svobodnega pesniškega izražanja in upravičeno vzbujajo sum, da je Bahati morda izginil v povezavi s svojo objavljeno poezijo. Prepričani smo, da nekdo v ruandski oblasti ve, kje je Bahati ali kakšna je njegova usoda.

Ruandska ustava zagotavlja svobodo izražanja z zadostnimi varovali pred samovoljno uporabo državne oblasti za zatiranje te pravice. Ruanda je tudi v skladu z mednarodnim pravom in standardi človekovih pravic dolžna zagotoviti pravico do svobode izražanja, vključno z umetniško svobodo.

Poezija ni kaznivo dejanje. Svet pričakuje, da bo spet slišal glas Innocenta Bahatija.

V imenu pravice, se veselimo vašega pozitivnega posredovanja, gospod predsednik.

Podpisano na današnji dan: februar 2022

5 MANJ KOT 100

2013

8. marec

Ustanovitev Ženskega odbora Slovenskega centra PEN Mira so podprli vsi predsedniki slovenskega PEN-a, Marjan Strojan, Tone Peršak, Veno Taufer, Marko Kravos in podpredsednik mednarodnega PEN-a Boris A. Novak. Ustanovne članice Mire so bile: dr. Barbara Simoniti, dr. Stanislava Chrobáková Repar, Tatjana Pregl Kobe in dr. Ana Marija Sobočan. Ustanovile so tudi literarno nagrado mira in vzpostavile spletno stran www.mira.si.

8.–12. maj

Na 45. mednarodnem srečanju pisateljev na Bledu so se na pobudo Odbora pisateljev za mir prvič sestali predsedniki vseh mednarodnih odborov: Odbora pisateljev za mir, Odbora za pisatelje v zaporu, Odbora za prevajanje in jezikovne pravice, Odbora za ženske pisateljice in Odbora za izvedbo volitev.

9. –12. september

Na 79. mednarodnem kongresu PEN v Reykjaviku je bil sprejet Blejski manifest, ki ga je predlagal Odbor pisateljev za mir, s podporo Edvarda Kovača in Toneta Peršaka. Pomembni novosti Blejskega manifesta sta spoštovanje do okolja in narave ter člen, ki zahteva vzgojo za mir.

Mednarodni PEN, vodilna mednarodna zveza pisateljev in pisateljic, spodbuja in zagovarja kulturo miru, katere osnova so svoboda govora, dialog in izmenjava mnenj. PEN se zavzema za jezikovno in kulturno raznolikost, za življenje vseh kultur in jezikov, naj jih govori veliko ali malo ljudi.

PEN-ov mednarodni odbor Pisatelji za mir je tako sprejel pričujoči manifest, ki se sklicuje na univerzalno pravico vsakogar do miru, izhajajoč iz Luganske deklaracije za svobodo in mir (1978), Poziva proti uničevanju in onesnaževanju okolja, sprejetega v Linzu (2009), in Beograjske deklaracije (2011). Manifest je bil potrjen na 79. letnem kongresu mednarodnega PEN-a v Reykjaviku septembra 2013.

ARHIVALIJA

"Za desničarje je PEN-klub preveč levičarska, za levičarje preveč desničarska organizacija«

Slovenski center PEN je bil očitno trn v peti tako jugoslovanski politiki kot kulturni eliti, saj je nakazoval željo Slovencev po krepitvi lastne identitete v federaciji. Ponovna oživitev jugoslovanskih PEN klubov pa je bila v interesu Mednarodnega PEN, saj je Jugoslavija v času hladne vojne imela edinstveno priložnost, da je delovala kot most med sprtima blokoma.

- Gregor Jenuš

[KLIKNI](#)

Blejski manifest Odbora pisateljev za mir

1. Vsak človek in vsi narodi imajo pravico do miru, ki jo mora Organizacija združenih narodov priznati kot univerzalno človekovo pravico.
2. PEN spodbuja izmenjavo mnenj in dialog med pisatelji iz držav, ki so v medsebojnih konfliktih, in med območji sveta, kjer so odprte rane in vladajo nasprotja, ki jih politika ni pripravljena oziroma ni sposobna razrešiti.
3. PEN si prizadeva, da združuje ljudi sveta s književnostjo in spodbuja diskusijo med pisatelji in splošno javnostjo.
4. PEN meni, da je največji izziv tega sveta prehod iz nasilja k razpravi, diskusiji in dialogu. Želimo aktivno doprinesiti k temu procesu ter se zavzemati za načela mednarodnega prava.
5. Da bi dosegli pogoje za mir, moramo spoštovati in ščititi pravico do svobode govora in ustvarjanja v vseh njenih pojavnih oblikah in do te mere, da so upoštevane osnovne človekove pravice skladno z načeli Univerzalne deklaracije o človekovih pravicah.
6. PEN se zavezuje, da je prvo in najbolj pomembno načelo, da si nenehno prizadeva ustvarjati take pogoje, ki lahko končajo kakršnekoli spopade. Brez miru ni svobode in brez svobode ni miru; socialna in politična pravičnost nista mogoči brez miru in svobode.
7. V smislu obnovljivosti virov, ki so pogoj za mir, PEN zahteva spoštovanje okolja skladno z Deklaracijo o okolju in razvoju iz Ria (1992). Obsojamo pretirano uporabo tehnologije in finančne špekulacije, ki pripomorejo k siromašenju velikega dela človeštva.
8. PEN spoštuje in zagovarja dostojanstvo vseh ljudi. Kjerkoli na svetu PEN nasprotuje nepravici in nasilju, represiji, kolonizaciji, nepravni zasedbi in terorizmu.
9. Skladno z načeli svobode govora in pravičnosti ima vsak posameznik in vsaka skupina, ki je vpletena v konflikt, pravico, da zahteva nenasilno reševanje konflikta; imeti mora možnost, da zahteve izrazi v peticijah in da se obrne na mednarodne institucije, vlado in oblasti.
10. Vsi otroci imajo pravico, da so deležni celovite izobrazbe o miru in človekovih pravicah. PEN se zavzema, da se to pravico tudi udejanja.

MJANMAR

Mjanmarski glasovi ob obletnici državnega udara ostajajo neuklonljivi spričo tiranije

Pred enim letom je nastajajočo demokracijo v Mjanmaru brutalno zatrla vojska, ki je nezakonito prevzela oblast in uvedla svojo vladavino s šokantno stopnjo nasilja in krutosti nad ljudmi, ki bi jih morala zaščititi.

V dvanajstih mesecih po državnem udaru je vojaška hunta izvedla neusmiljeno kampanjo terorja proti mjanmarski civilni družbi in napadla vse, ki so mirno izrazili svoje nasprotovanje diktaturi. To je uničujoče vplivalo na svobodo izražanja po vsej državi, saj je utišala neodvisne medije ter z izpadom interneta in drugimi oblikami cenzure omejila dostop državljanov do neodvisnih informacij.

Pesniki in pisatelji, katerih besede so postale simbol boja ljudi proti diktaturi, so bili izpostavljeni nekaterim najhujšim oblikam nasilja, ki so jih izvajale sile hunte. Spominjamo se tistih, ki jih ni več med nami, vključno s pesniki K Za Winom, Myint Myint Zinom in Khet Thijem, ki jim je vojaška hunta neusmiljeno vzela življenje. Številni drugi so še vedno v različnih oblikah nepravilnega pripora, mnogi med njimi so bili podvrženi mučenju in drugim oblikam surovega ravnanja.

Kljub nenehnemu zatiranju se ljudje v Mjanmaru še naprej upirajo tiraniji. Mjanmarski pisatelji in pesniki v knjigi "Picking off new shoots will not stop the spring" iz prve roke pripovedujejo o svojih izkušnjah med državnim udarom ter v desetletjih upanja in boja, ki so bila pred njim. V tej zbirki, ki jo urednika knjige, Ko Ko Thett in Brian Haman, imenujeta "pesmi in eseji pričevalcev", so zbrana dela nekaterih najpomembnejših mjanmarskih pisateljev in pesnikov.

V to mogočno zbirko je vključen tudi odlomek Dr. Myinta Zava The noble, ki presunljivo prikazuje uničujočo grozo in travmo, ki jo je povzročilo prelivanje krvi vojaške hunte nad neoboroženimi civilisti:

"Zločinci podajajo prave naboje v roke tistih, ki so oboroženi z gumijastimi naboji. Hudič poklekne, skrbno meri in strelja. V krogli, ki se požene iz ustja pištole, je žalost. Žalost za otroki, starši, sorojenci. Nekaj lahko rečemo z gotovostjo - krogla je švignila v neoboroženo množico. Tam, kjer krogla konča svojo pot, se začne žalovanje."

[VEČ](#)

NIKARAGVA

Prvi obsojeni nasprotnik na podlagi Zakona o kibernetiski kriminaliteti

56-letni vodja opozicije Donald Margarito Alvarenga Mendoza je postal prvi Nikaragovec, ki je bil obsojen na podlagi "Posebnega zakona o kibernetiskem kriminalu". Po 15-urnem sojenju 13. januarja 2022 ga je sodnica kazenskega okrožja Chinandega Rosa Velia Baca Cardoza spoznala za krivega "subverzije, neposlušnosti in upora na ravni zarote z namenom vplivanja na nacionalno integriteto". S sodbo, prebrano 18. januarja, je bil obsojen na sedem let in pol zapore.

Alvarenga je bil aretiran 6. novembra, na predvečer spornih predsedniških volitev. Tožilstvo je kot dokaz za njegovo obtožbo predložilo mobilni telefon v lasti obtoženca, v katerem naj bi našli sporočila v aplikaciji Whatsapp z "lažnimi novicami" in/ali "subverzivno" vsebino. Vse "priče" v postopku so bili policisti, Alvarenga pa ni bil upravičen do zasebnega pogovora s svojim odvetnikom.

[VEČ](#)

Tednik PEN, glasilo Slovenskega centra PEN, št. 5/2022

Izdal: Slovenski center PEN, Tomšičeva 12, 1000 Ljubljana
Zanj: Predsednica Tanja Tuma

Uredništvo

Odgovorna urednica: Tanja Tuma

Glavna urednica: Maja Ferjančič

Oblikovanje: Maja Ferjančič

Leto izdaje: januar 2022

Kraj: Ljubljana

ISSN 2784-7586

Publikacija Tednik PEN je brezplačna.

Naslovna fotografija: Gary Ellis